

ЕВРОПЕЙСКИ ПРАКТИКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ СИСТЕМАТА НА ПОО И НУЖДТЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

УНГАРИЯ: Прогнозиране на потребностите на пазара на труда

Прилагаща институция: Министерство на човешките ресурси (Ministry of Human Resources). Министерството на човешките ресурси отговаря за функционирането на националната система на здравеопазване и благосъстояние в Унгария, за развитието на училищното образование от детската градина до университета, за опазването на културното наследство, за насърчаването на интересите на децата и младите и за реализацията на правителствените цели, свързани със спорта в Унгария.

Вид на практиката: инициатива в областта на политиките, национална програма/проект, международна програма/проект

Реформа в системата на професионалното обучение

Статус: стартиращ, в етап на изпълнение, изпълнен и въведен на системно ниво

Период за изпълнение 2015-2019 г.

Кратко описание:

През 2011 г. Парламентът на Унгария одобрява нов Закон за професионалното образование и обучение (VAT Act) и нов Закон за образованието (National Public Education Act).

От 2015 г. системата за професионално обучение се актуализира, за да осигури адекватен отговор на променящите се тенденции в образователната система, икономиката и пазара на труда. Реформата цели по-добро формиране на умения у младите хора и възрастните, включвайки по-голяма част обучение в дуална форма. Предишната система за професионално образование и обучение ще бъде преустановена до 2019 г.

Броят на учениците в средното образование е намалял с една трета (приблизително 50 000), от 1990 г. поради демографски промени. Това засяга най-вече училищата за професионално образование и обучение (ПОО), както по отношение на намаляването на броя, така и по отношение на способностите и знанията на учениците. Проблемите се натрупват на пазара на труда: има едновременно безработица, недостиг на умения и несъответствие на умения. Икономиката се нуждае от по-добре подготвени квалифицирани работници и техници, от тези, които настоящата система за ПОО осигурява. Понастоящем броят на надеждните опитни кадри с добра квалификация и базисни умения, които могат да бъдат включени в съвременното производство е недостатъчен. ПОО и обучението за възрастни трябва да отговарят на нуждите на пазара на труда. За да разреши гореспоменатите проблеми, правителството одобрява през 2015 г. концепция – "ПОО за икономиката", с категоричната цел да се трансформира системата от задачи и институции в сферата на ПОО, да се реформира структурата на ПОО и да се осигури конкурентно ПОО в съответствие с потребностите на икономиката. За да се постигнат заложените в концепцията цели Националният квалификационен регистър (НКР), съдържащ признатите от държавата квалификации и служещ като основа на цялата документация на системата на ПОО, се актуализира редовно.

Търговската и индустриална камара координира процеса. Прегледа е извършен от експерти, упълномощени от заинтересованите страни – представители на икономиката и експерти, одобрени от министерствата, отговарящи за професионалните квалификации. Участие в процеса са взели представители на бизнеса, на 80 предприятия, както и на професионални училища, които имат тясна връзка с икономиката. Правителственото постановление (№ 150/2012 (VII.6)

относно Националния квалификационен регистър и регламентите за прилагане са одобрени. Най-важните резултати от реформата са следните:

1. Създаване на набор от квалификации, които могат да бъдат получени на държавния изпит за придобиване на професионална квалификация;

2. Изменение на задължителните часове за обучение на възрастни: за да се съберат предложенията относно намаляването на броя часове в обучението за възрастни, Националната служба за ПОО и обучение на възрастни – NOVETAL (National Office of Vocational Education and Training and Adult Learning) откри форум за консултации на своя уебсайт от първото тримесечие на 2015 г. за институциите, които се занимават с обучение на възрастни, за да изготвят добре обосновани професионални предложения:

а) от страна на всяка от заинтересованите страни е имало натиск за намаляване броя на часовете при обучението на възрастни. Курсът е скъп за участниците, поради което доставчикът на обучение не разполага с достатъчно участници, а работодателите не са склонни да позволят на служителите си да отсъства за дълго време;

б) в резултат на прегледа броят на часовете в обучението на възрастни е намален с 10% до 30%;

в) при разглеждане на предложенията за намаляване на часовете, е трябвало да се вземе предвид и доколко е обосновано намаляването при квалификациите, предлагани в обучението за възрастни. Професионално не може да бъде доказано, че един курс от 2 500 часа базиран в професионална гимназия е равен на 600 часа или по-малко часове в предлаган едnodневен курс при обучението на възрастни. Тези, които предлагат намаляване, обикновено се позовават на предишен опит и обучение в съответната област на участниците в обучението за възрастни. Това обаче не може да бъде регламентирано чрез намаляване на продължителността на курса в НКР, а чрез признаване на предварително формално обучение (модули / квалификации);

г) предприятията и институциите не винаги се нуждаят от всички компетентности, предписани от професионалните и изпитни изисквания за дадена професионална квалификация на НКР. За този проблем, обучението на възрастни и други изисквания в програмите за ПОО могат да бъдат решение по принцип, но не гарантират квалификация, призната от държавата;

д) в някои случаи за определени квалификации продължителността на курсовете дори се е увеличила (като фризьор, козметик);

3. Задоволяване на нуждите на заинтересованите страни от икономиката:

а) има постоянна обратна връзка от страна на заинтересованите страни от икономиката за модернизиране на професионалната структура в техния сектор, което изисква редовно преразглеждане и изменение на НКР. Например с цел повишаване на конкурентоспособността на логистичния и пътният транспорт и на едноличните транспортни предприятия са въведени мерки за намаляване недостига на водачи;

б) разработени са нови квалификации, предоставящи нови, специфични знания, изградени върху квалификациите, напр. в областта на инженерните науки или информационните технологии (като подготовка за строително инженерство, офис специалист по информатика, уеб програмист и т.н.);

в) модернизиран са железопътните и другите транспортни и логистични квалификации;

г) в кетъринга, наред с други, е въведена отново квалификацията на Управител на столова;

д) възниква необходимост при квалификации, които са сложни и обикновено дават право на притежателя да заеме няколко работни места (обикновено се получават в училищното ПОО) да се осигури завършването на курса на по-къси етапи. Въведени са нови частични квалификации;

4. Въвеждане на нивата на Унгарската квалификационна рамка (Magyar Képesítési Keretrendszer, MKKR) в НКР. Към таблицата, съдържаща квалификациите на НКР, са добавени нови колони, хармонизирани с ЕКР, одобрени през 2015 г. Заинтересованите страни (чрез номинирани експерти) са участвали в изготвянето на протокол, който представлява правно основание за въвеждане, изменение, повторно приемане на определена квалификация в НКР или заличаване от регистъра. В изключителни случаи министърът, отговарящ за квалификацията може да инициира изменение в случай на повторно приемане или заличаване, без да поиска становището на NOVETAL или на Националния квалификационен борд (National Qualification Board).

Националния квалификационен борд е професионален орган, който дава предложения и мнения относно непрекъснатото развитие на съдържателната структура на ПОО. Следи развитието на структурата на ПОО, както и на икономиката, пазара на труда, технико-технологичните процеси и на тази база може да прави предложения за изменение на НКР. Бордът има 30 членове.

Финансиране: Училищното образование за млади хора и възрастни се финансира от държавния бюджет. Практическото обучение се осигурява от предприятията и се подпомага от публични средства чрез Националния фонд по заетостта.

Ключови заинтересовани страни/партньорства/отговорности

Ресурси за допълнителна информация /интернет адрес:

Cedefop ReferNet in Europe reports 2016

https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2016/2016_CR_HU.pdf